

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU CLASA A IX-A
PENTRU CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

ETNOGRAFIE ȘI FOLCLOR MUZICAL
(CURRICULUM DIFERENȚIAT)

FILIERA VOCAȚIONALĂ
Profil artistic
Specializarea Muzică, secția folclorică

Aprobat prin ordin al ministrului
Nr. 3458 / 09.03.2004.

NOTA DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură accentuarea dimensiunii acționale în formarea elevilor.
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/ 23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- **Notă de fundamentare**, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- **Notă de prezentare**, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- **Competențe generale**, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/ sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- **Valori și atitudini**, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- **Competențe specifice – conținuturi**, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- **Sugestii metodologice**, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTĂ DE PREZENTARE

Noul curriculum promovează o nouă abordare a studierii muzicii, care are scopul de a crea elevilor condiții pentru descoperirea și valorificarea propriilor disponibilități intelectuale și afective, pe calea atingerii performanței. În această orientare se înscrie și *Folclorul muzical*, ca disciplină de specialitate.

Finalitățile pe care se axează noul curriculum se pot formula astfel:

- investigarea, explicarea și interpretarea fenomenului muzical folcloric, utilizând concepte specifice;
- asimilarea unui repertoriu reprezentativ pentru genurile studiate;
- realizarea și valorificarea corelațiilor dintre folclorul muzical, cel literar, dramatic, coregrafic, artă decorativă;
- manifestarea unei atitudini pozitive și responsabile față de tradițiile și creațiile folclorice.

În contextul unor cerințe profesionale sporite, structura și conținutul actual al programei, permite de fapt o abordare flexibilă și implicit o mare libertate profesorului în selectarea demersului didactic, a căilor, metodelor și mijloacelor utilizate.

COMPETENȚE GENERALE

1. Investigarea fenomenului muzical folcloric2. Exprimarea prin și despre folclorul muzical

VALORI ȘI ATITUDINI

1. Conștientizarea contribuției muzicii la constituirea fondului cultural comun al societății.
2. Atitudinea reflexivă asupra valorii muzicii în viața individului și a societății.
3. Gândirea autonomă și critică dobândită prin receptarea și interpretarea creațiilor muzicale.
4. Semnificarea lumii prin arta muzicală.
5. Disponibilitatea de a transfera valori estetice în viața socială, alternativă la manifestările de tip kitch.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Investigarea fenomenului muzical folcloric

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. cântarea după auz și/sau descifrarea unor cântece populare din genuri diferite, descoperind intuitiv elemente de limbaj specifice	<ul style="list-style-type: none"> - elemente de limbaj specifice cântecului popular (linii melodice, ritmuri etc.) - termeni de specialitate legați de cântecele interpretate (doină, cântec, joc ș.a.) - vocabular arhaic desprins din textele cântecelor
1.2. recunoașterea în audiție a unor cântece memorate după auz sau descifrate	<ul style="list-style-type: none"> - elemente de limbaj specifice cântecului popular - termeni de specialitate - vocabular arhaic
1.3. formularea unor enunțuri cu caracter general despre folclor, utilizând termeni de specialitate	<ul style="list-style-type: none"> - Folclorul <ul style="list-style-type: none"> - definiție, etimologie <ul style="list-style-type: none"> o valori (documentară, artistică, educativă); o caracteristici (caracterul popular, specificul național, caracterul colectiv, oralitatea, anonimatul etc.) o sincretismul
1.4. clasificarea genurilor muzicii populare, conștientizând criteriile de clasificare	<ul style="list-style-type: none"> - criterii de clasificare: <ul style="list-style-type: none"> o vocal sau instrumentala o ocazional sau neocazional o ocupația o vârsta - genuri specifice folclorului muzical (cântecul propriu-zis, doina, balada, cântecul de joc, colinda)
1.5. diferențierea auditivă a unor genuri ale muzicii populare în audiții repetate, selectând elementele specifice acestora	<ul style="list-style-type: none"> - genuri specifice folclorului muzical
1.6. recunoașterea în audiție a unor cântece reprezentative pentru zonele mari folclorice din țară	<ul style="list-style-type: none"> - zonele folclorice (Maramureș, Bihor, Banat, Năsăud, Sudul Transilvaniei, Muntenia, Oltenia, Moldova, Dobrogea etc.)
1.7. recunoașterea auditivă a unor cântece din folclorul zonal local	<ul style="list-style-type: none"> - genuri specifice zonei
1.8. descrierea unor obiceiuri și tradiții populare	<ul style="list-style-type: none"> - datini ale sărbătorilor de iarnă - datini de primăvară și vară - nunta ș.a.

2. Exprimarea prin și despre folclorul muzical

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. interpretarea unui repertoriu vocal și/sau instrumental din folclorul muzical reprezentativ, respectând specificul acestuia	<ul style="list-style-type: none"> - cântarea monodică - deprinderi specifice de cânt (emisie, respirație, dicție, intonație, frazare) - elemente de limbaj muzical cunoscute și rolul lor expresiv: melodie, ritm, tempo, nuanțe, frazare
2.2. corelarea conținutului de idei al textului unor cântece cu caracterul melodiei, în interpretare	<ul style="list-style-type: none"> - elemente specifice cântecului - melodia și textul în relație unitară a expresivității
2.3. acompanierea instrumentală adecvată	<ul style="list-style-type: none"> - ritmul - elemente de structură melodică

Competențe specifice	Conținuturi
2.4. exprimarea impresiei asupra unor cântece audiate, vehiculând termeni de specialitate	- genuri muzicale folclorice - mari interpreți ai cântecului popular
2.5. exprimarea în comentarii și dezbateri colective a preferințelor unor cântece originale sau prelucrate, comparându-le auditiv	- cântece populare în original și în prelucrarea unor formații de muzică ușoară (ex.Etno)
2.6. recunoașterea în muzica cultă a inspirației folclorice, audiind creații semnificative	- folclorul – citat în muzica cultă (audiții) - folclorul în prelucrări ale muzicii culte instrumentale și corale (audiții)
2.7. relevarea corespondențelor între genuri din folclorul muzical și literar, în comentarii și interpretări artistice	- doina, balada ș.a.
2.8. culegerea de folclor muzical local ¹	- genuri ale folclorului muzical local

SUGESTII METODOLOGICE

Folclorul muzical, ca disciplină de specialitate în liceele vocaționale de muzică trebuie abordat prin prisma contactului nemijlocit cu muzica populară autentică, atât prin cântarea vocală, cât și prin audiție.

Familiarizarea cu folclorul autentic nu mai poate constitui un punct de plecare asigurat de experiența proprie dobândită în familie și societate, majoritatea elevilor nemaiaivând posibilitatea cunoașterii folclorului acolo unde el a fost creat și unde se mai practică adevărat. În zilele noastre fenomenul folcloric este adesea alterat de interpretări și influențe nefaste pe de o parte, iar pe de altă parte de schimbările din viața satului, emancipat prin alte forme de manifestare colectivă, decât cele autentice. De aceea, cântarea vocală nu poate lipsi din învățarea folclorului la această vârstă. Un repertoriu consistent de cântece, pe care elevii să le interpreteze cu plăcere, vine să asigure un fond muzical necesar investigațiilor propuse, dar și atracția elevilor spre creația autentică, prin descoperirea nemijlocită a adevăratelor valori din muzica populară.

Audiția muzicală se va constitui dintr-un valoros și autentic repertoriu din muzica folclorului național. Selecția va avea în vedere atât ilustrarea conținuturilor precizate în programă, cât și anumite obiective educative, specifice creațiilor populare. Un criteriu important îl va constitui receptivitatea elevilor, condiție pentru trezirea interesului, a respectului, a responsabilității față de achizițiile artistice tradiționale. Ca pondere muzicală în cadrul lecției, audiției i se va acorda un timp important, ea devenind parte componentă a acesteia. Foarte util este ca materialul de audiat să fie repetat, știut fiind că procesul receptării unei lucrări muzicale se sedimentează în timp, prin multe reascultări. Procesul audiției trebuie permanent controlat sub aspectul concentrării și dirijat prin explicații, sugestii etc., de natură muzicală și estetică.

¹ Activitățile de acest gen se vor organiza după posibilități în grup sau individual (pentru elevii care provin sau au legături cu satul)

Momentele de audiție trebuie conexeate cu problematica propusă spre conștientizare prin subiectul lecției, pe care trebuie să-l susțină.

Analiza cântecelor interpretate sau audiate se va mărgini la descoperirea unor elemente legate de genuri și specificul lor, pe plan național și local. Problematika teoretică nu este aglomerată, tocmai pentru a lăsa loc suficient interpretării și audierii unui valoros material muzical ilustrativ.

Culegerea de folclor recomandată de programă are drept scop familiarizarea elevilor cu astfel de activități, trezirea și cultivarea respectului pentru creația autentică, a datoriei pentru cultivarea și conservarea valorilor tradiționale. Aceste activități pot fi realizate individual de către elevii de la sate, constituind o modalitate de a le orienta atenția înspre valori pe care uneori le trec cu vederea.

Pornind de la caracterul practic al activităților specifice folclorului muzical, evaluarea se înscrie pe aceeași cale, abordând cu predilecție observarea continuă și sistematică a elevilor înscriși în activități colective, nu doar individuale. Se va apela și la metode alternative de evaluare (investigația, referatul, proiectul, portofoliu etc.), precum și la alte metode de evaluare potrivite prestațiilor artistice colective și/sau individuale (serbări, concerte, simpozioane, concursuri).

Fondul de cultură muzicală, modalitățile de lucru specifice disciplinei asigură atracția și interesul elevilor față de această disciplină, condiție fundamentală pentru finalizarea competențelor sale.